

Kulturplan

Populärversion 2017-2020

Det du håller i din hand är en populärversion av Region Gotlands kulturplan för 2017-2020. Den anger visioner, mål och aktiviteter för Gotlands kulturliv för de närmaste fyra åren och omfattar Gotlands alla kulturverksamheter. Kulturplanen antogs av regionfullmäktige den 24 oktober 2016.

Vill du ta del av hela texten i kulturplanen eller referera till innehållet hänvisar vi till det fullständiga dokumentet. För att göra kulturplanen ännu mer tillgänglig finns den också som informationsfilm.

Du hittar alla dokument inklusive filmen via denna länk: www.gotland.se/kulturplan

Ordföranden har ordet

Gotland har ett fantastiskt kulturliv. Från Storsudret i söder till Färö i norr myllrar det av allt det som bidrar till att göra Gotland till en magisk plats. Gotland har en nationell och internationell lyskraft. Kulturen är en stark och avgörande faktor till detta. Den skapar intressanta möten, spännande insikter och den berättar om vår rika historia och samtid. Gotlands rika kulturarv skapar också grogrund för samtiden att växa i.

Varje dag, året runt, skapas kulturella möten på Gotland. De bidrar till den innehållsrika vardag vi medborgare kan ta del av. De möjliggör för oss att uppleva

och att leva. Men kulturen bidrar också i allra högsta grad till det livslånga lärandet och folkbildningen. Den berättar var vi kommer ifrån, den debatterar var vi är och vart vi ska. Därför är allas möjlighet att ta del av den en central del i denna kulturplan. Genom alla de möjligheter och möten som skapas ges också utrymme för individer att växa och utvecklas. Det gör Gotland till en bättre plats att besöka, bo, leva och verka på.

Filip Reinbåg
Ordförande kultur- och fritidsnämnden

Så här togs kulturplanen fram

Kulturplanen har arbetats fram i bred dialog med Gotlands aktörer på kulturområdet och inom andra samhällssektorer. Exempelvis folkvalda inom andra politikområden, institutioner, fria professionella kulturskapare, civilsamhälle, kulturkonsulenter och näringsliv. Kulturplanen ska enligt direktiven från Kulturrådet utarbetas efter samråd med det civila samhället och det professionella kulturlivet.

Vad är kultur-samverkansmodellen?

Den kulturpolitiska reformen kultur-samverkansmodellen sjuösettes 2011.

Syftet var att skapa ett ökat utrymme för regionala prioriteringar och variationer. Tidigare har staten avgjort vilka regionala kulturinstitutioner som är berättigade till statligt stöd. Nu är det regionens ansvar. De landsting och regioner som ingår i modellen beslutar, i samverkan med länets kommuner och kulturlivet, hur det statliga bidraget fördelas till regional kulturverksamhet. Det övergripande syftet är, liksom tidigare, att bidra till att de nationella kulturpolitiska målen uppnås, men genom ett ökat regionalt ansvar. Medverkan i kultur-samverkansmodellen förutsätter att Region Gotland tar fram en kulturplan.

Kulturplanen är det politiska dokument som styr det övergripande och strategiska arbetet med kulturutveckling.

Gotland är både en kommun och ett landsting, vilket är sammanslaget i en organisation, Region Gotland. Kulturen är indelad i en regional del och en primärkommunal del. Kulturplanens mål och ambitioner omfattar båda delarna och styr därmed Gotlands alla kulturverksamheter. I denna populärversion har vi valt att beskriva områdena utan uppdelning i regional och primärkommunal kultur. Den som vill läsa mer om det rekommenderas att titta i den fullständiga kulturplanen.

Statens kulturråd – nationella kulturpolitiska mål.

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Kulturplanens övergripande syfte är både att uppnå de nationella kulturpolitiska målen och att bidra till att målen i Vision Gotland 2025 nås.

Kulturplanen styr och rekommenderar

Genomförandet och uppföljningen av kulturplanen ska vara styrande eller vägledande för många olika aktörer som på ett eller annat sätt arbetar med att utveckla kulturen på Gotland. Den regionala kulturen är reglerad med villkor från både statlig och regional nivå,

medan den primärkommunala kulturen är betydligt friare. Region Gotland ser dock gärna att även det fria kulturlivet strävar mot samma visioner och mål som kulturplanen anger.

Ett särskilt stort ansvar vilar på Region Gotland när det gäller att i praktiken om-

sätta kulturplanen i konkret handling. Planen ska ge vägledning och gemensamma målbilder för planerings- och utvecklingsinsatser hos samtliga berörda kulturaktörer i regionen och ge uttryck för Gotlands samlade viljeinriktning på kulturområdet.

Så här vill vi ha det på Gotland!

Målbild – önskat framtidsläge

År 2020 är Gotland det självklara navet i Östersjön med en grogrund för kreativitet och medskapande. Kulturen stärker människor och ger livskvalitet samt gör Gotlands samtid och rika historia tillgänglig för både boende och besökare.

Fokusområden 2017-2020
1. Kulturell delaktighet
2. Villkor för kulturskapande
3. Kulturdriven tillväxt och innovation

Fokusområden

Kulturplanen innehåller tre regionala fokusområden. Med fokusområde menas ett övergripande perspektiv som ska genomsyra färdriktning för utveckling av kulturen under den kommande fyraårsperioden.

Nedan presenteras de 12 aktiviteter som tillsammans ska bidra till att kulturplanens mål nås. Har du inspel eller idéer kring genomförande, samarbeten eller annat är du välkommen att höra av dig till någon av oss som arbetar med kultur på Region Gotland.

1. Kulturell delaktighet

Alla människor ska ges möjlighet att möta kultur. Dels därför att kulturen har ett värde i sig, men också för att kulturlivet utgör en arena för möten. Människors möten ökar förståelse och genom mångfald sker utveckling. Att människor är delaktiga i att forma Gotlands alla kulturuttryck är väsentligt. Delaktighet föder kreativitet som i sin tur stimulerar nytänkande.

Med delaktighet menas att alla medborgare ska känna tillgång till kulturutbudet och samtidigt ha möjligheten att själv delta och vara medskapande. Nyckeln till den kulturella delaktigheten är en kulturell mångfald som:

- gynnar en palett av konstnärliga uttryck
- medger delaktighet ur ett intersektionellt perspektiv*
- håller god kvalitet
- är geografiskt tillgänglig

* Med intersektionellt perspektiv avser Region Gotland genus, könsuttryck, könsidentitet, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder och klass.

1. Mångfald

Kulturverksamheter som stöds av Region Gotland ska beakta mångfaldsperspektiv kopplat till aspekterna genus, könsidentitet och könsuttryck, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder och klass. Bidragsmottagande organisationer uppmanas att anordna och medverka i utbildningar i jämställdhet.

2. Utbildning i jämställdhetsarbete

Region Gotland ska eftersträva en jämn fördelning av kulturstöd samt årligen erbjuda bidragsmottagare utbildningstillfällen i jämställdhetsarbete.

3. Kulturgaranti för barn och unga

Region Gotland ska etappvis införa en kulturgaranti som erbjuder alla barn och ungdomar 6-18 år regelbundna möjligheter att aktivt delta i kulturaktiviteter.

4. Kultur för unga vuxna

Kulturutbudet till ålderskategorin unga vuxna 19-26 år ska tillgängliggöras genom en kampanj som informerar om ungdoms- och studentrabatter.

5. Underlätta resandet för ungdomar

Tillgängligheten till kultur för ungdomar ska stärkas genom att underlätta resandet med kollektivtrafiken.

6. Marknadsföring

Region Gotland ska utarbeta en plattform för att skapa möjligheter för en förbättrad och samlad marknadsföring av kulturutbudet.

7. Översyn främjandefunktion

För att uppnå högre effektivitet och långsiktig hållbarhet i arbetet med olika målgrupper ska Region Gotland genomföra en översyn av nuvarande organisation för kulturkonsulenterna.

2. Villkor för kulturskapande

Om kulturen, så som de nationella kulturpolitiska målen anger, ska kunna vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft och om konstärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling, måste kulturen ha förutsättningar som underlättar utövande på alla nivåer. Här handlar det bland annat om kulturskaparnas arbetsvillkor, tillgång till lokaler för produktion, repetition och presentation, samt att arrangörs- och producentled fungerar tillfredsställande. Den digitala utvecklingen ger dessutom större tillgänglighet genom olika nätbaserade tjänster.

Kulturskaparnas villkor, oavsett i vilken form man är verksam och oavsett nivå, är grundläggande för möjligheten att kunna vara kreativ och skapande.

8. Kartläggning

För att få en sammanhållen helhetsbild av kulturen på Gotland ska Region Gotland ska under perioden göra en kartläggning av kulturen på Gotland.

9. Mötesplatser och arenor

En samlad och kommunicerad bild över vilka existerande mötesplatser och arenor som finns ska tas fram och en strategi för att genom extern finansiering få till stånd arenor för scenkonst och andra konstarter ska påbörjas.

10. Försörjningsmöjligheter

Region Gotland vill skapa godast möjliga förutsättningar för att professionella kulturskapare ska kunna försörja sig på sin konstnärliga verksamhet. Detta ska ske genom att de regionala kulturinstitutionerna ska ersätta medverkande fria professionella kulturskapare enligt gällande avtal och arvodesrekommendationer.

11. Arrangörs- och producentskap

Region Gotland vill skapa förutsättningar för förbättrat arrangörs- och producentskap och ska i detta syfte arrangera utbildningar för att höja kompetensen hos arrangörer och producenter.

3. Kulturdriven tillväxt och innovation

Fokusområdet handlar om att skapa förutsättningar för utveckling kulturella och kreativa näringar samt att stimulera till innovation. Målet är att på Gotland ska det vara lätt att driva företag inom kulturella och kreativa näringar. Att underlätta företagande och stimulera innovation bidrar till att skapa den tillväxt på ön som är nödvändig. Det möjliggör att fria professionella kulturskapare och andra kreativa entreprenörer kan ha sin försörjning på ön.

Kreativa miljöer skapar fantasi, ny- och olik tänkande, vilket i sig är en grund för utveckling där innovationer kan uppstå.

12. Kulturella och kreativa näringar

En övergripande målsättning är att regionen ska bidra till att det skapas arenor och nätverk som stärker de kulturella och kreativa näringarna och möjliggör möten mellan aktörer. För att få en bättre överblick ska Region Gotland ska göra en kartläggning av kulturella och kreativa näringar på Gotland.

I tillväxtprogrammet står att man vill stärka kulturen som tillväxtfaktor.

Verksamhetsområden

Här beskrivs de olika verksamhetsområden som kulturplanen anger. För att främja respektive område finns kulturkonsulenter inom dans, scenkonst, film, slöjd- och form, kulturarv och konst.

Kulturarv och kulturmiljö

Definitionen av ordet kulturarv är att det består av materiella och immateriella uttryck för mänsklig verksamhet. De senaste decennierna har ett förändrat synsätt på kulturarvet anammats: kulturarvet uppfattas inte längre som bara en del av det förflutna, utan också någonting som kan användas för att förstå, påverka och samspela med samtiden.

På kulturarvs- och kulturmiljöområdet finns flera aktörer på flera nivåer som på olika sätt samverkar. Här finns olika verksamheter som musei-, kulturmiljö- samt arkivverksamhet. Kulturarvssektorn har en stark koppling till besöksnäringen på Gotland.

Museiverksamhet är en viktig del av kulturarvsområdet. På Gotland är det gott om museer av olika omfattning och ämnesmässig inriktning. Museerna speglar allt från enskilda händelser, personer, industriutveckling, arbetsliv och byggnadshistoria till konst- och allmän kulturhistoria, samt omfattar även hembygdsmuseer på sockennivå. De flesta museer drivs och sköts av ideella krafter med riktad kunskap inom ämnesområdena. Ett övergripande mål för alla aktörer

inom museiverksamhet är att öka kunskapen om och förståelsen för Gotlands kulturmiljöer och kulturarv.

Kulturmiljö avser hela den av människor påverkade miljön. Kulturmiljön omfattar inte bara landskapets fysiska innehåll utan även immateriella företeelser som exempelvis ortsnamn och sägner. Kulturmiljön är en del av kulturarvet och på nationell nivå finns fyra målformulerade. Kulturmiljöerna på ön har en positiv inverkan på bilden av Gotland. Den samlade målbilden för kulturmiljöområdet som helhet är att Gotlands kulturmiljöer är tillgängliga för allmänheten och att kulturarvet ses som en del av tillväxten inom regionen.

Arkivverksamhet på Gotland finns på statlig och kommunal nivå. Information från samhällets olika sektorer bevaras och finns tillgängligt för allmänhet, kulturinstitutioner, föreningsliv och utbildningsväsende. Målbilden är att arkivverksamheten säkerställer samhällets behov av en långsiktig informationsförsörjning som garanterar innehåll, sammanhang och äkthet och att användningen av arkiv utgör en vital och öppen arena för kultur, forskning och kunskapsutveckling.

Scenkonst

Scenkonstområdet på Gotland omfattar teater, dans och musik. Sida vid sida finns regionala institutioner och starka fria aktörer som består av ett stort antal kulturskapare, individer – både amatörer och professionella – såväl som fria professionella musik- och teatergrupper inom olika genrer, kultur- och arrangörsföreningar och privata institutioner. Inom populärkulturen är utbudet, särskilt sommartid, mycket stort med klubbar och konserter i krogmiljö.

Ett gemensamt utvecklingsområde för är lokaler för scenkonst. En av de största utmaningarna är scener i stora och små format. Ett scenkonsternas hus står fortfarande högt på önskelistan. Dansens infrastruktur är ett område som skulle behöva stärkas. Det finns behov av fysiska mötesplatser, arbetsplatser – lokaler för dans, musik och teater – där kulturutövare kan mötas och utvecklas tillsammans.

Den gemensamma målbilden för scenkonsten på Gotland är att teater, dans och musik är en angelägenhet för alla och speglar en mångfald på scen och i publiken, att deltagandet är brett och mångfacetterat för både professionella

och amatörer. Målbilden är också att scenkonsten på Gotland innehåller fysiska mötesplatser, kreativa miljöer och strukturer, samt att medborgaren under hela livet kan vara aktiv i att få möta scenkonst både genom eget utövande och deltagande såväl att vara publik.

Bild- och formkonst

På Gotland verkar cirka 100 aktiva bild- och formkonstnärer varav ett fåtal lever helt på konsten. Dessutom finns ett stort antal konsthantverkare som befinner sig i gränslandet mellan konst och hantverk. Gotland har ett flertal övriga aktörer på bild- och formkonstområdet, bland annat ett konstmuseum, flertalet utställare, residensverksamhet och en intendent för hantering av den offentliga konsten. Under vinterhalvåret är utbudet framförallt koncentrerat till Visby, medan under sommarmånaderna växer utbudet för konstpubliken och antalet utställningar mångdubblas med en bra spridning över ön.

Tack vare så kallade enprocentsregeln för offentlig gestaltning när den offentliga konsten dagligen stora delar av Gotlands befolkning, framför allt i offentliga lokaler som skolor, vårdinrättningar, arbetsplatser, bibliotek och i det offentliga rummet.

Den långsiktiga målbilden är att bild- och formkonsten på Gotland är tillgänglig för alla över hela ön och att bild- och formkonstaktörerna på Gotland har de resurser som krävs för att i trygghet arbeta långsiktigt med sina olika verksamheter.

Arkitektur

Arkitekturen på Gotland är utmärkande på flera olika sätt, dels den medeltida och ännu äldre bebyggelse som präglar Visby innerstad med dess ringmur. Över hela Gotland finns också väderkvarnar, fiskelägen och kyrkor samt gamla gotlandshus i kalksten, liksom gårdar med särpräglad stil. I modernare tid har Gotland sett flera arkitekter som arbetat med att konstruera hus som vårdar de gamla traditionerna och passar in i äldre miljöer, men ändå är nyskapande.

Det finns många yrkesverksamma på Gotland inom arkitektur- och designområdet, flertalet är företagare inom kulturella och kreativa näringar. Region Gotland har arkitekttjänster kopplat till samhällsplaneringsområdet, exempelvis

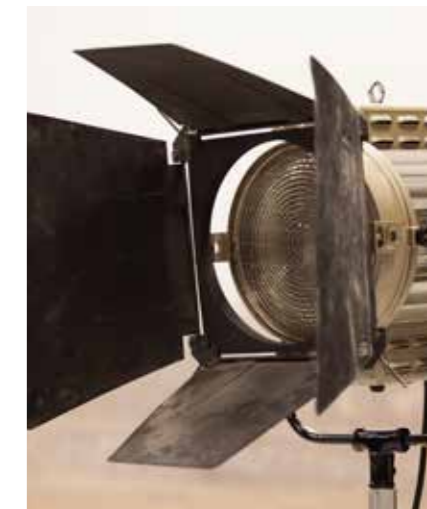
stadsarkitekt och stadsträdgårdsmästare. En utökad samverkan inom stadsbyggnads- och arkitekturområdet är ett utvecklingsområde och framtagande av strategiska dokument skulle säkra det långsiktiga arbetet. För att sprida kunskaper och få fler intresserade av arkitektoniska frågor finns av behov av utställningar, konferenser och seminarier.

Målbilden för området är att Gotland är en framstående och progressiv region inom samtida arkitektur och design.

Form och design

Gotland har redan i dag en attraktionskraft på såväl en formintresserad allmänhet som professionella aktörer inom designområdet. Sammanfattningsvis kan sägas att de olika initiativ som tagits på designområdet på Gotland de senaste tio åren, har strandat på avsaknaden av en eller flera aktörer med resurser för långsiktig drift.

De vanligaste designområdena är produktdesign, grafisk design, tjänstedesign och destinationsdesign. Gotland har ett fåtal starka varumärken inom form och design med internationell genomslagskraft vad gäller konst- och konsthantverksprodukter, men är inte lika fram-

trädande vad gäller industriell design.

Gotland är bas för flera företag inom kulturella och kreativa näringar som arbetar med småskalig design där de flesta arbetar mot underleverantörer i form av småskalig produktion av varor och tjänster, ibland med hela världen som marknad.

Målbilden för området är att Gotland är en kreativ plats som ger goda förutsättningar för olika former av designföretag att utvecklas i samverkan med industri och hantverk och med hela världen som marknad.

Slöjd och form

På Gotland finns många föreningar som berör området slöjd, varav flera också har intresse av historiska hantverk. Därtill finns ett stort antal vävstugor, stickcaféer och andra handarbetsgrupper som ofta organiseras via studieförbunden. Konsulenter samordnar området och agerar spindeln i nätet för ett flertal föreningar och nätverk. Konsthantverk och design har stor betydelse för varumärket och är viktiga för Gotland som besöksmål. Utmaningar inom detta område är att stärka kompetensutveckling bland annat inom marknadsföring samt att främja utställningsmöjligheter.

Målbilden är att slöjd- och formområdet ska förena kultur och näring och vara en del av alla människors vardag. Professionella utövare i gränslandet mellan slöjd, konsthantverk och småskalig design bidrar till tillväxt inom både produktion och besöksnäring. Slöjd är ett levande kulturarv som speglar den mångfald som finns på Gotland.

Bibliotek och läsfrämjande

På Gotland finns tio distriktsbibliotek och en bokbuss. Huvudbiblioteket är ett integrerat folk- och universitetsbibliotek. Länsbiblioteksfunktionen fungerar som en utvecklingsavdelning som tillhand-

håller omvärldsbevakning, nätverkande och utvecklingsprojekt som stärker bibliotekspersonal bland annat genom kompetenshöjande insatser. Folkbibliotekens samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet främjas och en taltidning för personer med läsnedsättning finns.

Målbilden för biblioteksverksamheten är att vara angelägen och tillgänglig för alla och att bidra till samhällets utveckling genom att främja fri informationstillgång, åsiktsbildning och yttrandefrihet. Biblioteken är viktiga kulturella och demokratiska mötesplatser som främjar läsning, dialog, delaktighet och mångfald.

Litteratur

Litteratur är en konstform som är språk- och kulturbärande och bildar förutsättningar för demokrati och yttrandefrihet. Det litterära fältet innefattar många aktörer på Gotland, professionella utövare, ett internationellt center, amatörer, förmedlare och mottagare. Bibliotek, studieförbund, litterära sällskap, bokhandlare och antikvariat förmedlar litteratur och främjar läsandet. Sedan flera år anordnas Gotlands bokmässa - ett samarbete mellan huvudbiblioteket och andra aktörer inom det litterära fältet. För att stärka litteraturens

ställning och utveckla en långsiktig strategisk plan för området behövs en kartläggning av aktörerna och deras behov samt litteraturens villkor på Gotland.

Målbilden för litteraturen som konstform är att den är en vitaliserande kraft och har en stark ställning på Gotland med flera nätverk, plattformar och arenor. Alla tar aktiv del av litterära texter och berättelser i olika former och barn och unga inspireras till eget litterärt skapande.

Film

Filmen på Gotland är rik både till omfång och innehåll. Här finns filmhistoria med ett hundratal filmer som är inspelade på Gotland, en filmfond, ett regionalt resurscenter, en filmstudio, två filmutbildningar på folkhögskolenivå och ett filmpedagogiskt arbete som sträcker sig från förskola till gymnasium. Här finns också elva aktiva biografer, fyra filmstudioföreningar inklusive Sveriges enda ungfilmstudio, ett personmuseum och ett exklusivt residentsboende. Ett utvecklingsområde för filmfonden är att tillsammans stimulera till ökad kommersiell filmproduktion på Gotland.

Målbilden är att Gotland är en av Östersjöns mest attraktiva filmregioner inom såväl filmkulturell- och filmpeda-

gogisk verksamhet som kommersiell filmproduktion. Filmverksamheten på Gotland ska ge avtryck i hela landet och även nå utanför landets gränser.

Foto

Fotoområdet har främst aktörer som endera är professionella inom kulturella och kreativa näringar eller amatörer verksamma i föreningar. På Gotland finns ett antal fotoföreningar och ett trettiotal frilansande fotografer med olika inriktning, varav flera har sin verksamhet även utanför Gotland. En utbildning finns på folkhögskolenivå. Ett antal utställningsmöjligheter finns bland föreningsägda lokaler och privata gallerier. För fotoområdet finns, på grund av avsaknad av fasta strukturer, ingen uttalad målbild.

Konst- och kulturfrämjande verksamhet

Den konst- och kulturfrämjande verksamheten sker genom konsulenter inom dans, scenkonst, film, slöjd- och form, kulturarv och konst. Konsulenterna stödjer och stimulerar samverkan mellan enskilda professionella kulturskapare, kulturinstitutioner, föreningslivet, utbildningsväsendet och näringslivet. De har barns och ungas delaktighet och deltagande i fokus. Konsulenterna främjar även olika samverkansformer genom sin medverkan i nationella och internationella nätverk.

Spelutveckling

På Gotland finns, tack vare en universitetsutbildning i speldesign, en livaktig arena för spelutveckling. Idag finns etablerade internationella samarbeten inom utbildning och forskning på området. Spelutveckling är ett av de mest utvecklingsintensiva områdena i den kreativa sektorn. Spel är underhållning, men har de senaste åren även kommit att ha allt större betydelse som pedagogiska verktyg inom utbildning, som verktyg för analys och simulering för forskare, samt för träning, turism och forskning.

Sedan 2006 ligger branschens årliga tillväxttakt på 39 procent.

Målbilden för spelutveckling är att nytänkande, kreativitet, kunskap och innovation präglar spelutvecklingsområdet som står sig väl konkurrensmässigt i internationell jämförelse. Satsningar på professionalitet, jämställdhet, internationalisering, innovation och forskning i utbildningen har gjort att området genererar många framgångsrika företag inom kulturella och kreativa näringar.

Efterord

Du har nu läst populärversionen av Gotlands kulturplan 2017-2020 som antogs i regionfullmäktige 2016. Den finns att ta del av i sin helhet via länk: www.gotland.se/kulturplan

I kulturplanen kan du fördjupa dig i de olika fokusområdena tillsammans med mål och aktiviteter. Där i finns också bakgrundsbeskrivningar, horisontella perspektiv, resonemang, analyser och strategier. Det internationella kulturar-

betet berörs också med dess mål att synliggöra den gotländska kulturen i ett internationellt perspektiv. Du kan även läsa om horisontella perspektiv, bland annat kulturens betydelse för hälsa och besöksnäring, om skillnaden mellan konst- och kulturpolitik samt avsnitt om kulturens egenvärden kontra dess instrumentella värden. Och vad är egentligen armlängds avstånd?

Tack!

Ett stort tack till alla som på olika sätt har varit med och bidragit med tankar, idéer, inspel och synpunkter. Det har varit ovärderligt i arbetet med att ta fram Gotlands kulturplan.